

SÅ MÅR HAVET

2015/ 2016

KATTEGATT

- ⊙ **Övergödning:** Tillförseln och halterna av kväve har tydligt minskat i Västerhavet sedan 1990-talet, vilket tyder på att åtgärder börjat ge resultat. I Kattegatts utsjövatten är statusen enligt vattendirektivet god till hög både i vattenmassan och vid botten. Vid kusten är statusen generellt god. Statusen för bottenlevande djur vid kusten har förbättrats under senare år förutom vid Laholmsbukten i Halland där dålig status råder idag.
- ⊙ **Miljögifter:** Halten av kvicksilver i torsk från Kattegatt visar en ökande tendens och ligger idag över det föreslagna gränsvärdet för rovdjur i naturen. Halterna av dioxiner i sill har minskat sedan 1990 och ligger under gränsvärdet för humankonsumtion. Statusen för organiska tennföreningar, TBT, är måttlig i hamnar men god i referensområdena.
- ⊙ **Fiske:** Torskbeståndet i det fredade området i Kattegatt visar en svag tendens att öka, även om bedömningarna är osäkra. Det enda välmående beståndet av torsk i svenska vatten återfinns i Öresund där trålförbud rått sedan 1930-talet. Återväxten av den hotade ålen är fortsatt svag i hela Nordsjöområdet, men en försiktig ökning ses under senare år på flera platser, annat i åarna Lagan och Viskan.

SKAGERRAK

- ⊙ **Övergödning:** I Skagerraks utsjövatten är statusen generellt hög både i vattenmassan och vid botten. Däremot är situationen mer varierande vid kusten. Statusen i vattenmassan är generellt god och siktdjupet ökar, men bottenlevande djur uppvisar måttlig status i många områden i södra Bohuslän. Den höga förekomsten av fintrådiga algmattor har inte minskat, och i södra Bohuslän har stora förluster av ålgräsängar skett under de senaste tio åren.
- ⊙ **Miljögifter:** Koncentrationen av det perfluorerade ämnet FOSA och arsenik i sill är högre i Västerhavet än i andra havsområden, och halterna av kvicksilver och kadmium i sedimentet visar en ökande tendens. Halter och effekter av förbjudna organiska tennföreningar, från båtbottnfärger minskar generellt, men status är fortfarande måttlig eller sämre i de flesta undersökta hamnar.
- ⊙ **Fiske:** Fisket anses vara ett av de allvarligaste problemen för den biologiska mångfalden i Västerhavet, och direkt eller indirekt bidragande till att 150 svenska arter, inklusive 20 fiskarter, idag är rödlistade. Överfiske av bland annat torsk anses också ha bidragit till vegetationsförändringar längs kusten. Torskbestånden i Nordsjön har dock ökat de senaste tio åren och närmar sig 1980-talets storlek. Nya undersökningar visar också att det fortfarande finns torsk som leker i många av Bohuslänns fjordar, även om dessa lokala populationer idag är väldigt små.

BOTTENHAVET

- ⊙ **Övergödning:** I Bottenhavets utsjö har totalfosforhalterna ökat sedan 1970-talet samtidigt som syrehalten i djupvattnet minskat, vilket är en oönskad utveckling. I kustvattnen uppnår mindre än hälften av vattenförekomsterna god ekologisk status enligt vattendirektivets bedömningsgrunder. Bottenlevande djur och vegetationsklädda botten uppvisar en bättre status och när god status eller högre.
- ⊙ **Miljögifter:** Flera av de klassiska miljögifterna som PCB, DDT, HCH och HCB har minskat i fisk under de senaste decennierna. Halterna av dioxin i fet fisk som strömming är dock fortfarande högre i Bottenhavet än i andra havsområden, men minskar glädjande nog och ligger nu under gränsvärdet för konsumtion. Rekommendationer om begränsat intag för vissa befolkningsgrupper är dock fortsatt nödvändiga. Hälsoläget och reproduktionsförmågan hos havsörnarna har långsiktigt förbättrats sedan 1970-talet men de senare åren har skadade ägg med höga koncentrationer av PCB och DDT åter påträffats i ett område vid norra Bottenhavskusten.
- ⊙ **Fiske:** Sikbestånden har minskat under en tjuoårsperiod samtidigt som det är brist på äldre individer. För strömming ser situationen bättre ut med ett stort bestånd, ökande återväxt av unga fiskar, och långsiktigt hållbart fisketryck.

EGENTLIGA ÖSTERSJÖN

- ⊙ **Övergödning:** Tillståndet i det öppna vattnet har inte förbättrats nämnvärt. Ytan av syrefria botten är nära tre gånger så stor som vid millennieskiftet. Totalhalterna av näringsämnen i ytvattnet är högre än i början av 1970-talet. På många håll har dock vattenkvaliteten i kustvattnet förbättrats genom åtgärder. Övervakningen av växtplankton visar på en förhöjd näringsnivå och måttlig ekologisk status enligt vattendirektivet i en majoritet av de klassade kustområdena, medan djursamhällen och vegetation på botten i många fall indikerar god status. Inlödet av salt, syrerikt vatten från Skagerrak verkar tyvärr inte ha haft någon långvarig positiv effekt i Egentliga Östersjön.
- ⊙ **Miljögifter:** Halterna av miljögifter är generellt högre i Egentliga Östersjön än i Västerhavet. Flera klassiska miljögifter minskar dock i Östersjöns organismer. PCB, DDT och bly har minskat dramatiskt sedan 1970- och 80-talet och avtar fortfarande varje år. Kvicksilver minskar i strömming och tånglake, men ökar i torsk och abborre. En stor mängd främmande ämnen når Östersjön varje år. Flera av dem har potential att allvarligt påverka djur, människor och ekosystem. En positiv nyhet är att vi sedan 2005 sett ett trendbrott med minskade halter av några flamskyddsmedel och perfluorerade ämnen, eftersom de börjat fasa ut ur samhället.
- ⊙ **Fiske:** Tillståndet för torskbeståndet, som numera är koncentrerat till södra Östersjön, har återigen försämrats. Det östra beståndet bedöms ha minskat abrupt mellan 2011 och 2014. Även skarpsillen, som numera är koncentrerad till norra delarna av Östersjön, minskar. Bestånden av strömming ökar däremot. Vid kusten syns en minskning av karpfiskar och tånglake.

Saltvatteninflöde hjälpte inte – syrenivåer fortfarande alarmerande låga i Östersjön.

BOTTENVIKEN

- ⊙ **Övergödning:** Bottenviken är det svenska havsområde som är minst påverkat av övergödning. Totalfosforhalterna är låga och dessutom minskande sedan 1970-talet, samtidigt som syresituationen är god i djupvattnet. I de kustnära områdena är det sämre och var femte vattenförekomst uppvisar tecken på övergödning.
- ⊙ **Miljögifter:** Halterna av kvicksilver och bromerade flamskyddsmedel i strömming är högre än i övriga havsområden. I likhet med flera andra havsområden har annars flera klassiska miljögifter minskat de senaste decennierna till följd av framgångsrika åtgärder.
- ⊙ **Fiske:** Situationen för vild lax har ljusnat sedan femton år till följd av fiskeregleringar och nu är uppvandringen och den naturliga återväxten god i flera oreglerade älvar. Bestånden av havsöring är däremot svaga bland annat till följd av bifångst i nät vid kusten, och vandringshinder i floder. Siklöjan har däremot starka bestånd, men dålig återväxt av unga fiskar under 2012 motiverar ändå försiktighet i fisketrycket. Fångsterna av abborre i provfiske är stabila eller ökande.

